

ضمیمہ اندیشہ و علوم انسانی / دورہ جدید / شماره دوم / شهریور ۹۸



پرونده‌ای برای زیست امیدوارانه

همراه با نوشتار و گفتارهایی از سعید مدنی، ناصر مهدوی، حسین دباغ، عباس عبدی، علی سرزعی، محمد دهقانی، رحمن قهرمانپور، جواد حیدری، سعید عدالت‌نژاد، محمد علی دادخواه، عسگر قهرمانپور، علی زمانیان، میلاد نوری، محمد درویش، محمد رضا یوسفی

از رحمت خدا مایوس نشوید

يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوْسُفَ وَ اَخِيهِ
وَلَا تَيَاسُّوْا مِنْ رُوْحِ اللّٰهِ اِنَّهٗ لَا يَيَاسُ مِنْ رُوْحِ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْكٰفِرُوْنَ
که از رحمت خدا جز قوم کافر مایوس نمے شوند

یوسف ۸۷

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بِسْمَلَه
طراحے حروف / مسعود جزے / ۱۳۸۳
به نقل از کانون هنر شیخے

صفهان زیبا

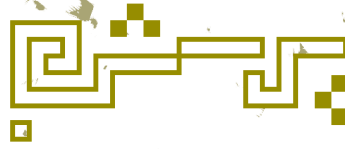
صاحب امتیاز شرکت فرهنگ، هنری، مطبوعاتے پیام اصفهان زیبا

مدیرعامل و سردبیر امیرطاهری

مدیر مسئول دکتر قدرت اله نوری

مدیر هنری محمد حسن لطیفے

مدیر ضمانت و مجلات عاطفہ صفری



ضمیمہ اندیشہ و علوم انسانے/دوره جدید/شماره دوم /شهریور ۹۸

دبیر ویژه نامه امیر تاکی

طراح عاطفہ سادات حسینے، علیرضا مظاہری
ویراستاران عدرا دیانے، وحیدہ سادات ماہری و افسانہ دھکامہ

با سپاس از احسان اشفاق، امید قائم پناہ، ابوطالب آدینہ وند، رضا احمدی، بہراد
بہشتی، عارف سپہری، حجت اللہ شاہزیدی

سیاہہ پرسش

- ۴- نہضت امید / امیر تاکے
- ۵- امید، طوق بہ گردن فردا! / محمد دھقانی
- ۶- چگونه ے توان امیدوار زیست؟ / سعید عدالت نژاد
- ۸- اہمیت امید در تفکر دینے / دکتر محمد رضا یوسفی
- ۱۰- نسل نو / دکتر محمد علی دادخواہ
- ۱۱- مشارکت اجتماعے و امید / عباس عبدی
- ۱۲- قرارداد اجتماعے؛ حکمرانے و توسعہ / امیر تاکے
- ۱۴- ترس و جہل؛ راہے بہ امید / حسین دباغ
- ۱۶- مفہوم و محتوای امید / امیر تاکے
- ۱۸- سیاست امید و امید سیاسیے / رحمن قہرمانپور
- ۱۹- چگونه بیندیشیم تا امیدوارانہ زندگی کنیم / ناصر مہدوی
- ۲۰- سودای بامداد تاملے برای امیدواری / میلاد نوری
- ۲۲- در فضیلت ناامیدی / علیے زمانیان
- ۲۴- نقش زیست بوم در کیفیت زندگی / امیر تاکے
- ۲۶- پل ریکور و الہیات امید / حسین حسینی
- ۲۷- موجودات بے چارہ از امید / محمد آزاد
- ۲۸- امید و دمکراسیے / عسگر قہرمانپور
- ۳۰- امید زندانہ / جواد حیدری
- ۳۱- فولاد ایمان / احسان اشفاق



امیر تالعی

نهضت امید

جنبش صلح‌جویانه است. یک جامعه آرمانی بیشتر از این چه نیاز دارد؟ نهضت اخلاق‌مدارانه، صلح‌جویانه و ریاضت‌گونه گانندی توانست در طول چندین سال، هند را از بیوغ چند قرن اسارت برهاند. مطالعه نهضت گانندی و امیدی که او به راه و هدفش برای هند داشت، یکی از بهترین سوره‌های مطالعاتی برای موضوع امید است. نهضت امید او پارامترهای گوناگونی را در برداشت: هم صلح و عدم خشونت را ترویج می‌داد و در عین حال بر آزادی و رهایی از مادیات و ستم حاکمان اصرار می‌ورزید، هم مروج هم‌بستگی در عین به رسمیت شناختن کثرت فرهنگ و اعتقادات آدمیان در جامعه بود و هم مسئولیت‌پذیری اجتماعی را در ذهن‌ها می‌پروراند. دیگر دوستی، فداکاری و صبر؛ همه از مؤلفه‌های جنبش امید گانندی بود. او با تمامی این ابزارها، شگفتانه توانست ظرفیت‌های بالقوه مردم هند را شکوفا، و جامعه انسانی را با همه رنگ‌ها و تفاوت‌هایش بر مسیر متعالی و هویت‌مدار رهنمون سازد. او توانست و جهانیان از توانستن او شگفت‌زده شدند؛ حتی استعمارگران انگلیسی، انگشت حیرت بر دهان بردند از اینکه قدرت انسان، حتی با دست‌های خالی و پای برهنه، ولی با کوله‌باری از امید به چه میزان می‌تواند باشد. خدایش رحمت کند گانندی بزرگ را. امید، بستر ساز تحقق مؤلفه‌های مهم دیگر در جامعه است. عدالت، رشد و شکوفایی، رفاه، سرمایه اجتماعی و اعتماد، رضایت از زندگی و... از موارد مهمی است که در صورت عینیت یافتن آن‌ها، توسعه دست‌یافتنی خواهد شد. در این شماره از ویژه‌نامه پرسش در حوزه‌های گوناگون اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، فلسفی، عرفانی، الهیات، زیست‌محیطی و... با حضور استادان و اندیشمندان صاحب‌نام و درخشان به بررسی امید خواهیم پرداخت تا شاید گامی اندک در مسیر توسعه زیست متعالی انسانی برداریم. تا خدا چه بخواهد.

برخی از اندیشمندان معتقدند ایمان بیش از آنکه از جنس یقین باشد، از جنس امید است. در واقع انسانی که زندگی‌اش را معنا و برای آن هدفی معین کرد، رفته‌رفته به آن هدف و معنا ایمان می‌یابد

چه بسا امکان تحقق نمی‌داشت. برای وضوح بیشتر یکی از بهترین مثال‌ها در قرن اخیر، جنبش ضد استعماری و ضد استعماری هند به رهبری بزرگ‌مرد تاریخ، گانندی است. هند، تاریخ عجیبی از اشغال و استثمار دارد. این سرزمین با وجود قرن‌ها اشغال و سلطه بیگانگان بر آن و نیز وفور مکاتب و ادیان گوناگون در درون آن، با بیرقی که گانندی برافراشت به قرن‌ها سلطه پایان داد. شاید مردمان هند باور نمی‌کردند که بتوانند زمانی از این تصرف‌های پی‌درپی اقوام و ملل گوناگون رهایی یابند؛ ولی گانندی علاوه بر آنکه توانست معنای آزادی را برای آن‌ها توسعه بخشد، امید به آینده‌ای روشن و بر محور هندوستان آزاد را برایشان جاری و ساری ساخت. گانندی، مظهر معنای انسانی‌زیستن، هم‌بستگی بشر، امید و

موضوع این شماره از ویژه‌نامه در حوزه امید است: امید نه از منظر یک شعار سیاسی یا انتخاباتی؛ که منظور از آن، یک پارامتر مهم در زیست انسانی آرمان‌خواهانه است. امید نه این است که شعار ما باشد؛ امید همان نوع نگاه ما به زندگی و تشکیل‌دهنده بینش و هویت جمعی و فردی ماست. مگر می‌شود از انسان و انسانیت صحبت کرد، ولی مفهوم امید را نادیده انگاشت؟ شماره قبلی این ویژه‌نامه در رابطه با زیست معناگرایانه انسان بود که آن را در ابعاد مختلف، بررسی و مطرح کردیم انسانی که زندگی را ورای مادیات و ظواهر پیچیده این دنیا می‌بیند، به دنبال معنایی برای مفهوم بخشیدن به حرکتش در زندگی است. او هدف و آرمانی را می‌یابد و برای آن مسیری را ترسیم می‌کند. حال عنصر مهم در نیل به اهداف این مسیر، «امید» است. این امید همانی است که ما را بر هویتی که داریم استوار می‌سازد و مسئولیت‌های تاریخی و انسانی را قدرت ایفا می‌بخشد.

برخی از اندیشمندان معتقدند ایمان بیش از آنکه از جنس یقین باشد، از جنس امید است. در واقع انسانی که زندگی‌اش را معنا و برای آن هدفی معین کرد، رفته‌رفته به آن هدف و معنا ایمان می‌یابد. این ایمان، ساحل امن درونی او برای گام برداشتن در کنار دریای موج‌روزگار است. ایمان او به آرمان‌هایش، ارزش‌هایش و زیست توأم با معنایش در واقع امید به حقیقت است. او امیدوار است که مسیری، صحیح و آینده و نهایت آن به گونه‌ای باشد که از قبل تصویرش را ساخته است؛ بنابراین با این نگاه، پاسخ بخشی از پرسش‌های پیرامون ایمان، دست‌یافتنی می‌شود و به ایمان به عنوان امری خارق‌العاده، نگریسته نمی‌شود.

نمود اجتماعی امید، یکی دیگر از جنبه‌های مهم این مفهوم بزرگ است. درباره حرکت‌ها و جنبش‌های عظیمی که در طول تاریخ شکل گرفته و مردمی را به مسیر تعیین سرنوشت اجتماعی خود رهنمون ساخته است، با قدرت می‌توان گفت که بدون حضور و نقش امید، سرنوشت‌ساز نشده‌اند. اگر این عامل حیاتی به خصوص در آن تحولاتی که ناشی از خیزش مردم و برآمده از لایه‌های زیرین جوامع انسانی بوده، در رگ‌های پیکر تحولات تاریخ، جاری نمی‌شد، نیل به موفقیت و پیروزی